

Svar på skriftligt spörsmål SSS 40/2019 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att förebygga eutrofieringen i Östersjön och Finska viken

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 40/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Pia Kauma /saml med flera:

Vilka konkreta åtgärder ämnar regeringen vidta för att förbättra näringsbelastningens tillstånd i Östersjön och

ämnar regeringen under Finlands EU-ordförandeskap, som inleds 1.7.2019, och HELCOM-ordförandeskap ta upp frågor i anknytning till eutrofieringen i Östersjön för att engagera även andra länder i de gemensamma målen?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Tack vare ett långsiktigt havsskyddssamarbete har näringsbelastningen i Östersjön minskat till samma nivå som på 1950–60-talen. Återhämtningen från den näringsbelastning som har pågått i årtionden och den eutrofiering som har uppkommit som en konsekvens därav kommer dock att ta flera årtionden i anspråk och klimatuppvärmningen gör återhämtningen långsammare. Uppvärmningen främjar syrebristen på havsbotten, vilket ökar dess näringsläckage. Överskottet av kväve per hektar har minskat från nittio kilogram till femtio och överskottet av fosfor från trettio kilogram till fyra. Under de senaste åren har däremot överskotten inte minskat och skillnaderna mellan vegetationsperioderna syns som variationer i överskotten. Fosforbalansen var 3,8 kg/ha 2014, 4,0 2015 och sjönk till 3,6 2016. Kvävebalansen under samma år var 47, 49 och 47 kg/ha/år. Under programperioden 2014–2020 har fosforbalansen stabiliserats vid cirka fyra och kvävebalansen vid cirka 47 kg/ha/år. Tydligast har balanserna minskat på områden som koncentrerar sig på växtproduktion och inte så mycket på husdjursproduktion. Skillnaderna i de regionala medeltalen beror i huvudsak på att husdjurs- och spannmålsproduktionen koncentreras till olika områden. Genom att främja cirkulationen av näringsämnen kan användningen av konstgödsel, som kräver mycket energi och icke förnybara naturresurser, i tillverkningsprocessen minskas samt mängden organiskt material i åkerjorden upprätthållas.

En hållbar jordbruksproduktion grundar sig på åkrar med god växtkraft som jordbrukaren sköter genom växelbruk, bearbetning, gödsling, växtskydd och skörd och med hjälp

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 40/2019 rd

av nya tekniker och jordbruksmetoder. Tryggandet av naturens mångfald beaktas i odlingen.

Utöandet av jordbruksproduktion påverkar alltid både yt- och grundvattnen, luften och naturens mångfald. Positiva effekter är s.k. ekosystemtjänster. De negativa miljökonsekvenserna har redan länge minskats både genom lagstiftning (miljöskyddslagen, nitratförordningen, förordningen om gödselprodukter, naturvårdslagen) samt även jordbrukarnas frivilliga åtgärder. Vissa av dessa är förknippade med ekonomiska incitament.

I Finland regleras användningen av näringsämnen i jordbruket av den s.k. nitratförordningen, genom vilken skyldigheterna i EU:s nitratdirektiv har verkställts. Nitratförordningen definierar de högsta tillåtna mängderna kvävegödsel och kraven på användning av gödsel. Miljöersättningssystemet för jordbruk styr för sin del användningen av kväve- och fosfor-näringsämnen utifrån växternas behov och tillväxtmiljöns förhållanden, jordens bördighet, jordarten samt området. Förutom nitratdirektivet förutsätter ramdirektivet för vattenpolitik och havsstrategidirektivet uppnåendet av de kvalitetsmål som anknyter till vattendragen. Kommissionens respons till Finland om vattenvården har fokuserat på uppnåendet av vattenskyddets mål genom de åtgärder som ramdirektivet för vatten och nitratdirektivet omfattar, i synnerhet att minska fosforbelastningen genom lagstiftningsåtgärder.

Programmet för effektiviserat vattenskydd 2019–2023 som initierades av miljöministeriet omfattar ett stort gipsspridningsprojekt på Skärgårdshavets avrinningsområde samt utreder användningen av strukturkalk och fiberslam i jordbrukets vattenskydd. Programmet främjar även andra vattenskyddsåtgärder inom jordbruksområdet, vars nödvändighet inte minskas av gipsbehandlingen, bland annat genom att utveckla den avrinningsområdesspecifika verksamhetsmodellen för jord- och skogsbrukets vattenskydd. Dessutom minskas den ökande näringsbelastningen som beror på klimatförändringen genom att genomföra metoder för naturenlig vattenbyggnad i jord- och skogsbruket.

Med hjälp av metoder inom den gemensamma jordbrukspolitiken genomförs för tillfället vattenskyddsåtgärder i enlighet med finansieringsperioden 2014–2020. Dessa är bland annat iakttagandet av tvärvillkoren för jordbrukarstödet, förgröningsstödet åtgärder samt åtgärderna i programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland. Åtgärderna i programmet för utveckling av landsbygden är bl.a. kantzoner, främjande av en god nivå för åkrarnas växttäckte vintertid, odling av fånggrödor, kontrollerad dränering, skydds-zoner, placering av flytgödsel i åker, återanvändning av näringsämnen och organiskt material, ekologisk odling samt olika åtgärder som ökar valltäcket och vård av

Svar på skriftligt spörsmål SSS 40/2019 rd

våtmarker. I Rinnes regeringsprogram har finansieringen för de programenliga miljöersättningarna ökat i budgeten så att åtgärderna till skillnad från den tidigare bedömningen kommer att kunna genomföras i sin nuvarande form även 2020.

I Finland är förbättrandet av vattendragens tillstånd och hanteringen av näringsbelastningen en prioritering inom den gemensamma jordbrukspolitikens miljöåtgärder. Uppnåendet och tryggheten av ett gott tillstånd för vattendragen förutsätter att det långsiktiga arbetet fortsätter, i synnerhet vad gäller minskandet av belastningen från näringsämnen och fasta ämnen samt från jordmånens surhet. Hanteringen av den diffusa belastningen från jordbruket på vattendragen förutsätter ett brett och mångsidigt urval av metoder, såväl för åkerjorden, i byggandet av och tekniken för husdjursskydd som i gödselhanteringen längs med och i vattendragen. Under den kommande finansieringsperioden för den gemensamma jordbrukspolitikerna kommer målen för jordbrukets vattenskydd att beaktas i beredningen av den gröna arkitekturen.

Regeringsprogrammet omfattar dessutom flera noteringar om åtgärder som främjar vattenskyddet, varav flera kommer att genomföras genom samarbete mellan jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet. I regeringsprogrammet har finansiering reserverats för att fortsätta programmet för effektiviserat vattenskydd, genomföra programmet för främjande av cirkulär ekonomi, översvämningsskydd och hantering av åkarnas vattenhushållning samt främjandet av cirkulationen av näringsämnen med hjälp av ett spetsprojekt och biogasproduktion. Dessutom ökas miljöforskningens resurser. Verkställandet av regeringsprogrammets punkter kommer att konkretiseras under hösten.

I reformen av den gemensamma jordbrukspolitikerna har miljö- och klimatmålen varit viktiga prioriteringsområden, inbegripet de förslag till förordningar som kommissionen har lämnat. Även medlemsländerna har stött en höjning av miljö- och klimatmålen. Finland stöder ökad koherens i EU:s jordbrukspolitik samt miljö- och klimatpolitik och anser även att höjningen av miljö- och klimatmålen är viktig. De strategiska planerna inom den gemensamma jordbrukspolitikerna erbjuder en möjlighet att främja de regionalt mest effektiva åtgärderna. Finland driver vidare åtgärderna för att genomföra FN-konventionen om biologisk mångfald samt för att främja både ett hållbart utnyttjande av naturresurser och djurens välbefinnande. Under sitt ordförandeskap driver Finland även vidare verkställandet av kommissionens uppdaterade bioenergi-strategi.

Det mest centrala samarbetet för skyddet av Östersjön sker inom ramen för konventionen om skydd av Östersjöområdet marina miljö (1974, 1992) och HELCOM som verkställer den. Samtliga Östersjökuststater och EU är medlemmar i HELCOM. HELCOM definierar målen för Östersjöns tillstånd och minskandet av belastningen,

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 40/2019 rd

godkänner rekommendationer och sammanställer uppföljningsinformation. Dessutom har HELCOM en övergripande aktionsplan för Östersjön (Baltic Sea Action Plan, BSAP), som främst riktar in sig på att minska eutrofieringen och mängden skadliga ämnen, skydda naturens mångfald och förbättra sjöfartens miljöreglering.

Finland fungerar som HELCOM:s ordförandestat 2018–2020 och strävar som ordförande efter ett ambitiöst slutresultat för att reformera aktionsplanen för Östersjön, i synnerhet vad gäller minskandet av näringsbelastningen. Finland satsar även på att beakta klimatförändringen i skyddet av Östersjön samt att utvidga åtgärderna för återvinning av näringsämnen att omfatta samtliga Östersjöstater. HELCOM utgör även en viktig plattform för samarbetet mellan EU:s medlemsstater och med Ryssland kring verkställandet av EU:s ramdirektiv om en marin strategi. Globalt anses HELCOM som ett exempel på ett lyckat havssamarbete och dess verksamhetssätt anses intressanta.

HELCOM:s jordbruksarbetsgrupp bereder som bäst uppdateringen av bilaga II (Prevention of Pollution from Agriculture) till konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö som förpliktar medlemsstaterna. Målet är att utvidga verksamhetsmodellen för återvinning av näringsämnen till HELCOM-länderna samt att definiera klara krav på lagringen och användningen av samt tillvägagångssätten för mineral och organisk gödsel.

Helsingfors 17.7.2019

Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä